

УДК 784.1(477.82):78.071.2(477.82)(091)

ЗАРОДЖЕННЯ І СТАНОВЛЕННЯ ПЕРШОГО НАРОДНОГО ХОРУ ВОЛИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЖИТТЄВОГО І ТВОРЧОГО ШЛЯХУ ОЛЕКСАНДРА САМОХВАЛЕНКА

Степанюк Ігор Віталійович – кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри музичного виховання та гри на інструменті, КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

Волинської обласної ради, м. Луцьк
GorikArtist@ukr.net;

Дудай Михайло Ігорович – викладач по класу акордеона, КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк
dudai_mssha@ukr.net

Проаналізовано роль Олександра Самохваленка у створенні та розбудові першого волинського народного хору у 1945–1959 рр. Відзначено, що саме завдяки митцю упродовж цього періоду хор народився, розквітнув, піднявся до рівня професійних співочих колективів України. Акцентовано увагу на тому, що перший державний Волинський народний хор став творчою лабораторією для виховання власних кадрів – хоровиків-виконавців, солістів-вокалістів, артистів сценічної хореографії. Підкреслено, що програми виступів хору склалися виключно з академічних творів, серед яких переважала українська і зарубіжна класика, народні пісні виконувалися лише в обробці відомих композиторів.

Ключові слова: народний хор Волині, О. Самохваленко, народні пісні, диригент, співаки, артисти, хоровий спів.

Постановка проблеми. Любов до рідного краю матеріалізується через інтерес до його історії, культурних традицій, накопиченого нацією духовного досвіду, акумульованого у пам'ятках різних епох, літературних і мистецьких, а також у діяльності науковців та громадських діячів, зусиллями яких збережена і донесена до сьогодні культурно-мистецька спадщина українців.

Серед різних регіонів України в історичному і культурному плані найбільш цікавим для нас є Волинь – специфічне територіальне утворення, що визначило своєрідність тих тенденцій і закономірностей, що стали домінуючими для історичного розвитку української культури. Ця своєрідність завжди спрямовувала вітчизняну історичну науку на пошук аргументів, необхідних для доведення самодостатності всього українського етносу за походженням та накопиченим в процесі еволюції культурним досвідом.

Духовний спів, успадкований українським православ'ям від візантійської традиції і широко вживаний під час церковних Богослужінь, родинні пісенні гурти, спонтанні сільські хороспіви викристалізували у глибинах народної творчості обдарування, яким належало об'єднатися на професійній сцені у спільноту, що отримала назву – державний Волинський народний хор.

Огляд останніх публікацій. Означена проблематика знайшла певне відображення у низці публікацій вчених-мистецтвознавців. Окремі відомості про життєвий і творчий шлях О. Самохваленка подані у праці М. Горного [3]. В. Омельчук розкрив певні аспекти діяльності митця щодо створення першого Волинського державного хору [9]. Г. Бернацька, аналізуючи місце О. Самохваленка у культурно-мистецькому житті Волині, певним чином торкається і означеної діяльності диригента. Найбільш комплексно проаналізована ця проблема у дослідженні І. Степанюка [10].

Мета статті – висвітлити роль Олександра Самохваленка в організації і розвої першого державного Волинського народного хору.

Виклад матеріалу дослідження. Існування першого державного народного хору на теренах Волині має чіткі часові рамки, окреслені 1945–1959 рр. Протягом цього періоду хор народився, розквітнув, піднявся до рівня професіональних співочих колективів України. Однак за Указом уряду в числі інших обласних хорів був розформований.

Організатором і керівником першого народного хору Волині став Олександр Самохваленко, людина широкого обдарування і глибокої музичної культури та ерудиції.

Народився О. Самохваленко у м. Замості на Холмщині, в родині народного вчителя. Майбутній музикант жив із сім'єю там, де працював батько, – в с. Дерев'яному та містечку Клевани Рівненської обл., де навчався у школі, згодом – у містах Острозі та Холмі, коли в учительських семінаріях здобував педагогічну освіту [1; 101].

У родині Самохваленків усі мали музичне обдарування. Тому вступ Олександра на педагогічно-хормейстерський факультет Варшавської консерваторії і закінчення його з оцінками «дуже добре» були закономірністю.

Майбутніми музичними досягненнями О. Самохваленко завжди завдячував своїм педагогам – Р. Хойнацькому, М. Кацперчику, С. Казуру, В. Ляскому, В. Малішевському, Т. Охлевському, А. Таубе [5; 14].

Для професійного диригента-хоровика заповітною мрією є творча реалізація у концертному виступі. Тому О. Самохваленко планував створити хоровий колектив, який міг би виконувати різноплановий репертуар – від перлин світової класики до найяскравіших творів українських композиторів та народних пісень. Для молодого диригента народна пісня уособлювала як продовження національних вокальних традицій, так і невичерпне джерело авторських обробок для хорового виконання. Чудовою творчою лабораторією для молодого митця була участь у багатьох професійних та аматорських хорових колективах, зокрема в Українському національному хорі ім. М. Лисенка у Варшаві під керівництвом С. Сологуба. Серед учасників цього хору було багато богословів, емігрантів різних національностей, а також військових. У репертуарі колективу – народні пісні в обробках М. Лисенка, К. Стеценка, О. Кошиця, В. Ступницького, М. Гайворонського. Під час Другої світової війни з Українським національним хором ім. М. Лисенка під орудою С. Сологуба О. Самохваленко неодноразово виступав в таборах, де були українці [1; 102].

Крім того, він був постійним учасником Українського національного хору під керівництвом В. Божика, який успішно функціонував у Варшаві. До його складу входило 24 особи. Цей колектив заснований В. Божиком під впливом Наддніпрянського хору Д. Котка. Як відзначає Г. Бернацька, в той час серед населення Галичини, Волині, Холмщини починає з особливою силою поширюватися хоровий рух як один із засобів протистояння німецькій агресії та фактор національно-культурної ідентифікації. Репертуар хору був виключно український, обиралися твори високомистецькі, цікаві, наслідувалися виконавсько-інтерпретаційні засади Д. Котка. В. Божик зі своїми хористами виконував доволі складні композиції: хори Д. Бортнянського, «Закувала та сива зозуля» П. Ніщинського, «Прометей» і «Бурлака» К. Стеценка, «Вітер повіває» О. Кошиця, «Гуляли» О. Нижанківського та ін. [8; 34].

Слід відзначити, що окупація Польщі нацистами не дала реалізуватися диригентському таланту О. Самохваленка у повній мірі. Закінчивши консерваторію у 1937 р., він отримав можливість організувати свій перший хор лише у 1942 р. Це був колектив духовного співу при Свято-Успенській церкві м. Грубешова, де перетнулися шляхи двох українських патріотів, творців української національної культури – композитора, хормейстера, педагога-теоретика О. Самохваленка і видатного науковця, мовознавця, релігійного і культурного діяча І. Огієнка, котрий на той час, перебуваючи у чині митрополита, створив Холмську православну консисторію і утверджував православну церкву серед української громади Польщі. Саме митрополит Іларіон і дав благословення О. Самохваленку на організацію при церкві професійного українського хору. Можливо, пророче проглядаючи майбутнє цієї талановитої людини, він благословив увесь життєвий шлях О. Самохваленка, який буде пов'язаний з хоровим співом на професійній сцені [9; 848–849].

До Луцька О. Самохваленко разом із дружиною і маленькою донькою приїздить у 1945 р. після депортації українських сімей з Польщі. Перші кілька місяців працює у міській музичній школі № 1, директором якої того часу був Г. Сиротинський, а вже в червні переходить до обласної філармонії і береться за здійснення найзаповітнішої мрії свого життя – створення професійного українського хору (подібні народні хори того часу вже існували у багатьох областях України) [3; 115].

Як показало дослідження, попередником хору був ансамбль, створений в 1939 р. під керівництвом Л. Вайнера. Війна застала співаків на гастролях у Ростові. Волиняни виступали згодом у госпіталях, військових частинах. У 1945 р. вони повернулися до обласної філармонії.

Молодий хормейстер мав особливе чуття на таланти. Тоді на Волині, як і скрізь в Україні за радянської доби, були поширені огляди художньої самодіяльності. На такі огляди їхали до Луцька люди з райцентрів та сільської глибинки. О. Самохваленко, не пропускаючи жодного концерту, шукав яскраві голоси, талановиті особистості. Саме в той час у хор прийшли найкращі співаки – Д. Должанський, М. Форманюк, І. Секлій, О. Надводна та ін. Так поступово формувався перший Волинський хоровий колектив, який швидко зріс до 40 осіб. Усіх хористів О. Самохваленко навчив нотної грамоти, так званого співу з листа [6; 116].

Треба зазначити, що Волинський хор 1940–1950-х років відрізнявся від традиційних народних хорів. О. Самохваленко складав програми виступів виключно з академічних творів. Переважала українська і зарубіжна класика, співалися також пісні сучасних авторів.

У фондах Волинського обласного краєзнавчого музею зберігаються нотні зшитки О. Самохваленка з його обробками пісень «Ой, летіла зозуленька» та «Ой, іду, ой, іду...», записаних ще Лесею Українкою.

Вони виконувалися під час святкування 100-річного ювілею поетеси. Згодом у репертуарі хору з'явилися пісні на слова волинських поетів О. Богачука, Й. Струцюка та ін. [6; 116].

У домі Самохваленків часто збиралися цілі мистецькі товариства. Приїздили А. Кос-Анатольський, Ф. Малицький, Л. Дмитренко, молодий Д. Павличко, бував там і О. Богачук. Як тільки родину навідував хтось із столичних чи львівських знаменитостей, сходилися цілі гурти і точилися розмови про сучасне українське мистецтво і літературу.

Збереглися численні газетні матеріали про хор, фотографії, записи на радіо. Слухаючи записи, скажімо, уривків з опери Дж. Верді «Ріголетто» чи пісень В. Мураделі і розглядаючи світлини хору, так незвично співвідносити український національний одяг з академічною манерою співу. А між тим, уже самим своїм існуванням хор дає відповідь нинішнім захисникам української культури від так званої «шароварності»: використання національних ознак у мистецтві не має нічого спільного з сірістю і непрофесійністю.

Виконувані хором з великою майстерністю народні пісні, хоч і не автентичні, а в обробці, розкривали багатство української народної творчості.

Фонди Волинського обласного краєзнавчого музею бережуть незаперечні докази того, як багато зміг зробити хор О. Самохваленка за роки свого існування у Радянському Союзі. Звідусіль, навіть із невеликих містечок Росії, Прибалтики, Кавказу, Середньої Азії, хористи привозили захоплені відгуки, видрукувані у місцевих газетах [10].

Донька митця У. Самохваленко розповідала, що у перші роки існування хору виїжджати далеко від Луцька артисти не могли – не було транспорту. Згодом філармонія «розжилася» на вантажний автомобіль, у відкритий кузов якого вміщався увесь хор. Так і їздили – від райцентру до райцентру, від міста до міста. Пізніше з'явився автобус. А у далекі відрядження, починаючи з кінця 1940-х рр., вирушали потягами. Найчастіше бували у Києві – виступали на урядових концертах, брали участь у республіканських оглядах.

Там співаки познайомилися і подружилися з хором, яким керував Г. Верьовка, Житомирським народним хором «Льонок», іншими відомими колективами.

У газеті «Вечірній Київ» від 28 червня 1952 р. було відгук, підписаний композитором С. Ждановим і названий «Творче зростання», де стверджується: «керівник волинян добився від хору чистого, справді музикального звучання» [7; 5]. Тоді ж О. Самохваленко першим серед музичних діячів Волині був удостоєний звання заслуженого артиста України.

Справжнім літописцем успіхів Волинського народного хору була у 1950-х роках газета «Радянська Волинь». Після кожного повернення з тривалих гастролей Заполяр'ям, Сибіром, Кавказом чи Азією на вокзалі артистів зустрічав фотокореспондент газети. І на її шпальтах, разом із фотознімками, з'являлися замітки про те, де хористи побували і які враження привезли. Успіх волинян був незмінним скрізь. Про це свідчать публікації в газетах «Советская культура», «Радянська культура», «Література і мистецтво», «Социалистическая Осетия», «Правда Востока», «Кизил Узбекистон», «Челябинский рабочий», «Рабочий Кузбасса», а також у польській газеті «Штандар люду». Газета «Воин Заполярья», зокрема, пише, що поза програмою волинські хористи дали у військових частинах крайньої Півночі чотири шефських концерти. Газета «Советская Абхазия» у травні 1958 р. повідомила, що Волинський народний хор взяв участь у зустрічі Президента Об'єднаної Арабської Республіки Гамаль Абдель Насера.

Так, у 1958 р. Волинський народний хор втретє гастролював у Києві. У газетних публікаціях схвальну оцінку отримав репертуар хору, зокрема відзначалася пісня старих політкаторжан «Слухай», українська народна пісня у виконанні жіночого складу хору «Ой, у полі криниченька», «А мій батько, мій світ», а також танці «Гопак» і «Волинська метелиця» [9; 850].

Однак в окремих критиків склалася думка, що «хор щойно створений і ще не встиг сформуватись у справжній мистецький колектив», «було небагато концертних номерів програми, які показували б належність хору до Волинської області, відбивали побут, культуру, традиції». Відзначалося, що виконання вокальних творів «Амурські хвилі» і «Студентський марш» були не під силу такому невеликому хору. Критики наголошували, що в оркестрі хору не було жодної сопілки, дуди (волинки), ліри, які підкреслювали б волинський колорит. Професійні митці, зокрема заслужена артистка Української РСР Н. Скорульська, орієнтували Волинський народний хор на визначення свого профілю, збільшення колективу і підвищення рівня виконавської майстерності.

Згодом Волинський народний хор став творчою лабораторією для виховання власних кадрів – хоровиків-виконавців, солістів-вокалістів, артистів сценічної хореографії. Серед найвидатніших

солістів-вокалістів відзначимо тенора Д. Должанського, баритонів М. Форманюка, І. Секлія, Ф. Корольчука, сопрано О. Надводну, Г. Корольчук [1; 110].

Безперечно, що високий виконавський професіоналізм хору безпосередньо пов'язаний з професійними якостями його керівника. З цього приводу Г. Бернацька зазначає, що «О. Самохваленко був талановитим диригентом, хормейстером-педагогом, мав тонкий музичний смак, високий рівень ерудиції, музикальність, відмінно володів диригентською технікою. Притаманне йому вміння вимогливо і водночас толерантно працювати зі співаками і хором дало бажані результати. Наполеглива праця, систематична робота над правильним заокругленим звукоутворенням поєднувалася зі скрупульозністю, шліфуванням найтонших деталей хорового сольфеджіо. Педагогічний хист поєднувався з хормейстерським, і тому розумів, що краса хорового співу не в інтенсивності, а у злагодженості звучання. Бездоганна інтонація, гнучкість ритму, хороша дикція, тонке динамічне нюансування та увага до артикуляційно-штрихових особливостей – стали найкращими якостями виконавського колективу. Таким чином, можна стверджувати, що О. Самохваленко створив свою власну методику розвитку музичного слуху у вихованні хорових співаків» [1; 110].

Останні публікації про виступи колективу датуються 1959 р. Саме тоді, після ухвалення Урядом УРСР Указу про розформування значного числа хорів, Волинський хор як великий монолітний колектив перестає існувати.

Як згадує У. Самохваленко, її батько сприйняв цю звістку дуже болісно. І хоч він отримав посаду головного художнього керівника Волинської обласної філармонії і на основі артистів хору сформував і очолив вокально-хореографічний ансамбль, до кінця своїх днів шкодував за своїм улюбленим дітищем, в яке вклав увесь талант і душу [1; 110].

Проте від хорового співу О. Самохваленко не відійшов: він взявся допомагати колективам, які формувалися в районах, – Горохівській народній капелі, чоловічій капелі з Нововолинська, численним сільським хорам і ансамблям. Був незмінним членом журі усіх обласних оглядів художньої самодіяльності.

Протягом свого творчого життя О. Самохваленко активно працював у галузі теорії музики, викладав у Луцьких музичному та культосвітньому училищах, зібрав чималу бібліотеку музичної та художньої літератури [10].

До персональних комплексів, які зберігаються у фондах Волинського краєзнавчого музею, входять матеріали про головного диригента Волинського народного хору О. Самохваленка і соліста цього ж хору Д. Должанського, фотодокументи, особисті речі. І в одному, і в другому комплексах є альбоми, куди О. Самохваленко та Д. Должанський (чи їхні родини) дбайливо підклеювали газетні вирізки, де повідомлялось про виступи Волинського народного хору – на рідній Волині, в гастрольних поїздках (інв. №№ 10356, 10971). Ця інформація дала можливість скласти своєрідну «гастрольну хроніку», з якої можна почерпнути багато цікавих відомостей про час створення Волинського народного хору, його керівний склад, учасників, солістів, репертуар і концерти. Вражають цифри, що наводяться в замітках: за три місяці гастролей дано 80–90 концертів, їх прослухали 30–40 тис. глядачів. За цими цифрами – надлюдська працездатність артистів. По 2-3 концерти в день, копітка репетиційна діяльність. О. Самохваленко на високому рівні організував у колективі навчальну та виховну діяльність.

Програми виступів хору склалися виключно з академічних творів. Переважала українська і зарубіжна класика, співалися також пісні сучасних авторів. Народні ж пісні виконувалися лише в обробці відомих композиторів – М. Лисенка, К. Стеценка, Ф. Колесси, Г. Верьовки, А. Кос-Анатольського та ін. Народні пісні, які виконував хор, хоч і не автентичні, а в обробці, розкривали багатство української народної творчості [10].

Висновки. Результати проведеного дослідження засвідчили, що організатором і керівником першого народного хору на Волині був О. Самохваленко. Він прагнув створити такий хоровий колектив, який би виконував різноплановий репертуар, тобто як твори світової класики, так і твори українських композиторів та народні пісні.

Після Другої світової війни митець починає реалізовувати свій задум. Він знаходить яскраві таланти та формує перший державний Волинський хор. Хор існував протягом 1945–1959 рр. Його репертуар складався з академічних творів та народних пісень в обробці знаменитих українських композиторів. Останні показували, наскільки багатограним та прекрасним є український фольклор.

Однак, в умовах наступу радянської влади на українські національні традиції, наприкінці 1950-х років Волинський народний хор розформували. Тому О. Самохваленку не вдалося повною мірою реалізувати свої задуми щодо організації і розвитку хору.

Запропонований матеріал не претендує на вичерпність, а представлений в аспекті накреслення можливих подальших розвідок щодо народного хору Волині.

Список використаної літератури

1. Бернацька Г. Олександр Самохваленко – визначний діяч культурно-мистецького життя Волині. *Музичне мистецтво Волині XIX–XX століття*: колективна моногр. Луцьк, 2012. С. 101–129.
2. Васильєва О. В. Національно-культурні традиції як педагогічний чинник виховання здорової нації. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*: зб. наук. пр. Харків, 2002. № 1. С. 40–45.
3. Горний М. Українці Холмщини і Підляшшя: Видатні особи XX століття. Львів, 1997. 663 с.
4. Духовна культура України: якій їй бути завтра? : тези доп. Міжнар. фест. укр. фольклору «Берегиня»: наук.-практ. конф. (Луцьк, 24–26 верес. 1993 р.). Луцьк, 1993. 44 с.
5. Єфіменко В. Співає хор Волинський: спогади. Луцьк, 2006. 64 с.
6. Єфіменко С. Державний академічний Волинський народний хор. *Хто є хто на Волині: наші земляки*: довід.-біогр. вид. Київ, 2004. С. 116–117.
7. Жданов С. Творче зростання, де стверджується: «... керівник волинян добився від хору чистого, справді музикального звучання». *Вечірній Київ*. 1952. 28 черв. С. 5–8.
8. Музичне мистецтво Волині XIX–XX століття: монографія. Луцьк, 2012. 156 с.
9. Омелянчук В. Перший народний хор Волині: без меж у просторі і часі. «*Рode наш красний...*» Волинь у долях краян і людських документах. Т. 3. Луцьк, 1999. С. 848–859.
10. Степанюк І. Вокально-хореографічна культура Волині другої половини XX – початку XXI століття: джерела та сучасні тенденції функціонування: дис. ... канд. миств.: 26.00.01. Івано-Франківськ, 2017. 404 с.

References

1. Bernatska H. Oleksandr Samokhvalenko – vyznachnyi diyach kulturno-mystetskooho zhyttya Volyni. *Muzychne mystetstvo Volyni XIX-XX stolittya*: kolektivna monogr. Lutsk, 2012. S. 101-129.
2. Vasylieva O. Natsionalno-kulturni tradytsii yak pedagogichniy chynnyk vykhovannya zdorovoi natsii. *Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu*: zb. nauk. pr. Kharkiv, 2002. № 1. S. 40-45.
3. Hornyi M. Ukrainci Kholmshchyny i Pidlyashshya: Vydatni osoby XX stolittya. Lviv, 1997. 663 s.
4. Dukhovna kultura Ukrainy: yakiy yiy buty zavtra? : tezy dop. Mizhnar. fest. ukr. folkloru Berehynya: nauk-prakt. konf. (Lutsk, 24-26 veres. 1993 r.). Lutsk, 1993. 44 s.
5. Yefimenko V. Spivaye khor Volynskiy: spohady. 2006. 64 s.
6. Yefimenko S. Derzhavnyi akademichniy Volynskiy narodnyi khor. *Khto ye khto na Volyni: nashi zemlyaky*: dovid-biohr. vyd. K., 2004. S. 116-117.
7. Zhdanov S. Tvorche zrostannya, de stverdzhuyetsya: „...kerivnyk volynyan dobyvsya vid khoru chystoho, spravdi muzykalnoho zvuchannya“ // *Vechirniy Kyiv*. 1952. 28 chervnya. S. 5-8.
8. Muzychne mystetstvo Volyni XIX-XX stolittya: monohrafiya. Lutsk, 2012. 156 s.
9. Omelyanchuk V. Pershyi narodnyi khor Volyni: bez mezh u prostori chasi // “*Rode nash krasnyi...*” Volyn u dolyakh krayan i lyudskykh dokumentakh. T. Z. Lutsk, 1999, S. 848-859.
10. Stepanyuk I. Vokalno-khoreografichna kultura Volyni druhoi polovyny XX – pochatku XIX stolittya: dzherela ta suchasni tendentsii funktsionuvannya: dys. ... kand. mystetstvoznav.: 26.00.01. Ivano-Frankivsk, 2017. 404 s.

ЗАРОЖДЕНИЕ И СТАНОВЛЕНИЕ ПЕРВОГО ВОЛЫНСКОГО НАРОДНОГО ХОРА СКВОЗЬ ПРИЗМУ ЖИЗНЕННОГО И ТВОРЧЕСКОГО ПУТИ АЛЕКСАНДРА САМОХВАЛЕНКА

Степанюк Игорь Витальевич – кандидат искусствоведения, старший преподаватель кафедры музыкального воспитания и игры на инструменте, Коммунальное учреждение высшего образования «Луцкий педагогический колледж» Волинского областного совета, г. Луцк;

Дудай Михаил Игоревич – преподаватель по классу аккордеона, Коммунальное учреждение высшего образования «Луцкий педагогический колледж» Волинского областного совета, г. Луцк

Проанализирована роль Александра Самохваленка в создании и развитии первого волинского народного хора в 1945–1959 годах. Отмечено, что именно благодаря художнику в течение этого периода хор родился, расцвел, поднялся до уровня лучших певческих коллективов Украины.

Акцентируется внимание на том, что первый государственный Волинский народный хор стал творческой лабораторией для воспитания собственных кадров – хоровиков-исполнителей, солистов-вокалистов, артистов сценической хореографии. Подчеркнуто, что репертуар выступлений хора состоял исключительно из академических произведений, среди которых преобладала украинская и зарубежная классика, народные песни исполнялись только в обработке известных композиторов.

Ключевые слова: народный хор Волини, А. Самохваленко, народные песни, дирижер, певцы, артисты, хоровое пение.

ORIGIN AND DEVELOPMENT OF THE FIRST FOLK CHOIR OF VOLYN THROUGH THE FRAMEWORK OF LIFE AND ART INVOLVEMENT OF OLEKSANDR SAMOKHVALENKO

Stepanyuk Ihor – Candidate of Art(PhD), tutor of the department of musical education and instrument playing, Lutsk pedagogical college, Lutsk;

Dudai Mykhailo – tutor of accordion class, Lutsk Pedagogical college, Lutsk

The role of Oleksandr Samokhvalenko in the process of creation and development of the first Volyn folk choir in 1945-1959 is analyzed in the article. It is highlighted that it is due to this artist that the choir was created, thrived and reached the level of the most professional choirs of Ukraine. It is emphasized that the first Volyn state folk choir became the creative laboratory for training its staff – choir-performers, solo-performers, dance artists. It is pointed out that the concert programs of the choir consisted exclusively of academic artworks, mostly of Ukrainian and foreign classics, folk songs were performed only in the arrangement of the famous composers.

Key words: folk choir of Volyn, O. Samokhvalenko, folk songs, conductor, singers, performers, choir singing.

UDC 784.1(477.82):78.071.2(477.82)(091)

ORIGIN AND DEVELOPMENT OF THE FIRST FOLK CHOIR OF VOLYN THROUGH THE FRAMEWORK OF LIFE AND ART INVOLVEMENT OF OLEKSANDR SAMOKHVALENKO

Stepanyuk Ihor – Candidate of Art(PhD), tutor of the department of musical education and instrument playing, Lutsk Pedagogical college, Lutsk;

Dudai Mykhailo – tutor of accordion class, Lutsk Pedagogical college, Lutsk

Aim of the article – to express the role of Oleksandr Samokhvalenko in the foundation and development of the first Volyn state folk choir.

Research methodology. Among the general scientific methods of research the methods of objectivity and historicism, comparative and typological methods have been applied, which allowed to track the pre-conditions, the main stages of the foundation and development of the first folk choir of Volyn. The study of life and art involvement of Oleksandr Samokhvalenko was carried through the special methods (theoretical and empirical).

Results. The results of given research proved that the founder and the leader of the first folk choir of Volyn was Oleksandr Samokhvalenko. He strived to create a choir that would be able to perform various repertoire, which consisted of both world classics and the works of Ukrainian composers and folk songs.

After World War II he started to accomplish his plan. He found talented artists and created the first Volyn state choir. The choir existed through 1945–1959. Its repertoire consisted of academic works and folk songs arranged by famous Ukrainian composers, which showed how beautiful and diverse Ukrainian folklore is.

In addition Samokhvalenko created his unique methodology the development of performers' musical hearing. He was the first figure the field of music in Volyn region, who was awarded with the title of honored artist of Ukraine.

However, due to suppression of Ukrainian national traditions by the soviet authorities at the end of 1950's, Volyn folk choir was dismissed, that is why O. Samokhvalenko could not put in life his plans on the development of the choir completely.

Novelty. The first analysis of key, cultural and historical features and peculiarities of Volyn state choir during its first stage of artistic functioning (1945-1959) was done in the article.

The practical significance. The received results of the scientific research can be used as the foundation for the text-books and manuals in the theory and history of music and for the monographic researches.

Key words: folk choir of Volyn, O. Samokhvalenko, folk songs, conductor, singers, performers, choir singing.

Надійшла до редакції 15.11.2019 р.

УДК 477.27.11.4

РЕГІОНАЛЬНА НАРОДНА ХОРЕОГРАФІЧНА ПРАКТИКА В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Шютів Михайло Андрійович – викладач Комунального вищого навчального закладу

«Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, м. Ужгород

orcid.org/0000-0003-0519-7466

sutomihaly@gmail.com

Аналізуються витoki танцювальної практики Закарпаття; акцент зроблено на характеристиці угорських танців, як найбільш характерних цьому етнокультурному регіону. Наголошується на тому, що поширення танцювальних мелодій у краї має складну історію і пов'язано ще з рекрутськими заходами Австро-Угорщини. Підкреслюється, що сформувалися ці танці на міцному симбіозі народної мелодії і хореографічних рухів.